

“Cumhuriyet’in 100. Yılında Kadın Hareketi Tarihini Yeniden Düşünmek” Konferansı 21 Ekim’de Özyeğin Üniversitesi’nde Gerçekleşti

Özyeğin Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü’nden, Senem Timuroğlu, Özlem Dilber ve Murat Narcı’nın, Cumhuriyet’in 100. yılı etkinlikleri kapsamında **21 Ekim 2023 Cumartesi** günü, Reşat Aytaç Oditoryumu’nda düzenlediği, “**Cumhuriyet’in 100. Yılında Kadın Hareketi Tarihini Yeniden Düşünmek**” başlıklı konferansa gün boyu süren bir ilgi vardı.

Senem Timuroğlu ve **Özlem Dilber** konferansı düzenleme nedenlerini şu şekilde dile getirdi: “Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerinden bugüne kadınların hak mücadelesi ve toplumsal hareketliliği bazı dönemlerde daha çok öne çıkmıştır. Kadın hareketi tarihi üzerine yapılan çalışmalar da genellikle bu dönemlere odaklanır. Halbuki kadınların hak mücadelesi, örgütlenmeleri ve politik gündemleri her dönem farklılık ve süreklilik arz eder. Biz de bu farklılıkları ve süreklilikleri bir arada vurgulayabileceğimiz, kadın hareketi tarihinin az bilinen dönemlerini ve yönlerini hep birlikte yeniden ele alabileceğimiz bir konferans düzenlemek istedik. Böylece kadın hareketi tarihinin ‘dalga’ anlatısının, bir ‘dip dalga’ olarak sürekli akan feminizmin düşünsel zemininin katkılarıyla zenginleşeceğini, entelektüel birikim ile örgütlülük arasındaki ilişkileri görmenin kadın hareketi tarih yazımına farklı pencereler açacağını düşünüyoruz.”

İnci Özkan Kerestecioğlu konferansın açış konuşmasında, Türkiye’deki feminist hareketin eril ideolojiler karşısında aldığı tavrı, bu ideolojilere nasıl meydan okuduğunu tarihsel çerçevede ele aldı.

Murat Narcı’nın moderatörlüğünde gerçekleşen “Soğuk Savaşın İlk Yıllarında Kadın Hareketi (1945-1960)” başlıklı ilk oturum kadın hareketi tarihinin az bilinen fakat kadın derneklerinin sayısının arttığı Soğuk Savaş’ın ilk on beş yılına odaklandı. **Cangül Örnek**, “Erken Soğuk Savaş’ta Kadın” başlıklı konuşmasında, Amerika ve Rusya’nın birbirine karşı yürüttüğü güç savaşında kullanılmak üzere yarattığı kadın ideallerini sundu.

Senem Timuroğlu, “Suat Derviş’i (1905-1972) Türkiye Kadın Hareketi Tarihi İçerisinde Konumlandırmak” başlıklı sunumunda; Türkçe kadın edebiyatının önemli figürlerinden Suat Derviş’in unutulmuş nedenlerini, feminist hareketin 1930’lardan 1970’lere kadar karşı karşıya kaldığı politik saldırılara paralel olarak yorumladı. **Ege Öztokat**’ın “Erken Cumhuriyet Dönemi’nin En Az Bilinen Kalemlerinden Neriman Hikmet” başlıklı bildirisinin odağında, 1912-

1987 arasında yaşayan ve cumhuriyetin erken döneminin dikkat çekici yazarlarından Neriman Hikmet vardı. Öztokat, Hikmet'in yaşamını ve eserlerini, dönemin Türkiye'sinin sosyopolitik bağlamında inceledi.

Feryal Saygılıgil, "Cumhuriyet Dönemi Sosyal Bilimcilerinden: Mediha Esenel (Berkes)" başlıklı sunumunda, 1940'lardan sonra "komünist" olarak damgalandığı için bilimsel çalışmalarından mahrum bırakılan ve Türkiye'deki birçok bilimsel çalışmaya öncülük ettiği halde hak ettiği değeri göremeyen Mediha Esenel'in hayatına odaklandı. Oturumun son konuşmacısı **Özlem Dilber**, "Kadın Hareketi Tarihinde Öncü Bir Sosyal Yardım Derneği: (1945-1960)" başlıklı bildirisinde, 1945-1960 arasında etkili bir kadın derneği olmasına rağmen hakkında çok az akademik çalışma yapılmış Yardım Sevenler Derneği'nin tarihine odaklandı; derneğin faaliyetlerinden, çalışma alanlarından ve kadın hareketi tarihindeki öneminden bahsetti.

Özlem Dilber'in moderatörlüğündeki "Darbeler Döneminde Kadın Hareketi (1960-1980)" başlıklı ikinci oturum, askeri darbelerin etkisi altında şekillenen ve sol hareketin güçlü olduğu 1960-1980 yılları arasına odaklandı. **Emel Akal**, "Yarım Asır Sonra 'İlerici Kadınlar Derneği'ne' Bakmak" başlıklı sunumunda Türkiye Komünist Partisi'nden (TKP) kadınların girişimiyle 1975'te kurulan ve dönemin diğer devrimci kadın örgütleri tarafından "feminist" olmakla eleştirilen İlerici Kadınlar Derneği'nin çalışma yöntemleri hakkında bilgi verdi. **Başak Tuğ**, "Dalgalara Sığmayan Bir Feminist: Sabiha Sertel" adlı bildirisinde Sabiha Sertel'in *Tan* gazetesi dönemi ve 1945 sonrası sürgün yıllarında arka planda kalan feminist mücadelesine odaklandı. **Didem Ardali Büyükarman**, "Cumhuriyet Sonrası Tiyatro Edebiyatında Unutulmuş İki Kadın Yazar" adlı sunumunda tiyatro oyunları ile hak ettiği değeri görmemiş, Müzzehher Vâ-Nû ve Perihan Zorlu [Ömer]'e yer verdi.

Seval Şahin, "Edebiyat Tarihi ve Eleştirisinin Güdümünü Aşmak: Sevgi Soysal" başlıklı bildirisinde 2010 sonrasında Sevgi Soysal edebiyatı üzerine yapılmaya başlanan akademik çalışmaları ele aldı. Oturumun "Utançtan Kurtulmak: *Tuhaf Bir Kadın* ve Leyla Erbil" başlıklı son sunumunda ise **Gönül Kıvılcım**, duygu kuramı (affect theory) bağlamında Erbil'in Nermin adlı roman kahramanının duygusal yolculuğunu inceledi.

Konferansın Senem Timuroğlu moderatörlüğündeki "Neoliberalizm ve Kadın Hareketi" başlıklı son oturumunda, 1980 sonrası neoliberal ekonomi politikaları etkisinde kadın hareketinin düşünsel zeminine, örgütlenme stratejilerine, gündemlerine ve söylemlerine dair bildiriler sunuldu. **Birsen Talay Keşoğlu**, "Türkiye Kadın Hareketi 1980-1990'lar: Teoriden Pratiğe, Sokaklardan Kurumsallaşmaya..." başlıklı sunumunda, Türkiye'deki kadın hareketini Avrupa'yla karşılaştırmalı ele aldı. **Tülin Ural**, "Latife Tekin Romanlarında Göç, Yoksulluk, Kadınlık Durumu" başlıklı konuşmasında, Tekin'in romanlarındaki çeşitli temalar üzerinden 1980 darbesi sonrasında sol hareketin oluşumunu inceledi. **Gülşen Çulhaoğlu**, "Kadınların Adı Olsun!" Diye Bir

Feminist Manifesto: *Kadının Adı Yok*” adlı konuşmasında Duygu Asena’nın *Kadının Adı Yok* romanını 1980 sonrası kadın hareketinin önemli gündemlerini görebileceğimiz bir manifesto olarak ele aldı.

“Elif Şafak ve Alegre: Toplumsal Bulimia Karşısında Bir Yazar ve Kahramanı” başlıklı son konuşmada ise **Egem Atik**, Şafak’ın *Araf* romanındaki ana kahramanının yaşadıklarıyla yazarın deneyimlerinin gösterdiği benzerliklere odaklandı.